

De Expeditie

Lander Govaerts

Naast me glijdt de automatische schuifdeur van het mortuarium open. Vero wurmt zich erdoor naar buiten. Ik steek mijn gsm weg.

‘Ewart?’

Ze komt voor me staan. Ik kijk op, zie haar rode ogen, gezwollen wangen. Ze heeft gehuild. Onrust neemt bezit van me; het witte licht doet mijn hoofd barsten.

‘Ik was wat vroeger, dus ben al binnengegaan. Mama en papa komen pas over een uurtje.’ Haar stem klinkt rasperig. Ze aarzelt en zet zich toch naast me op het bankje, haar lichaam rilt en produceert ongemakkelijke zuchten. Een ontregelde ademhaling haalt haar neer. Schokkerig barst ze in huilen uit.

‘Het was precies niet zij. Ze had nooit zo’n droge lippen en korrelige handen. En haar ogen...’

Snotterend wist ze haar woorden uit. Wat een onstilbare vloed op deze zonnige dag. Ik wil haar tranen droogdeppen. Ingehouden beweeg ik mijn hand naar boven; stop, keer terug. Mijn zweethanden mogen haar niet raken.

Een onbegrensde stilte legt beslag op de ruimte tussen ons. Het gebied dat, zolang ik me herinner, bestaat uit door mij geconstrueerde zinnen vol onvermogen. Spaarzame woorden, stuntelige verbuigingen, trachtend de wind te vangen die zich tussen broer en zus ophoudt. Alles lekt en schilfert, en onze stilte het meest, om elkaar voor te zijn, om geen pijn te moeten lossen. Ze stopt met huilen en smeert de tranen over haar wangen.

‘Ik moet een glas wijn hebben.’

Altijd probeert ze mijn ongemak vast te pinnen. Ze botst op mij, die het niet toelaat en mezelf erom haat. Ik wil haar geruststellen, knik kort. Ze kijkt me weer aan.

‘Lukt het een beetje met jou? Wanneer heb jij oma nog gezien?’

Niets zeggen nu, al verradt mijn geschuifel welke gedachten me op de hielen zitten – mijn belofte, de laatste avond. Niet terugdenken, niet janken. De rilling in mijn rug laten uitdoven, de druk op mijn borst laten wegzakken, dieper, tot het verstikkende gevoel verdwijnt.

‘Ik weet niet of ik naar binnen wil.’

Ze keert zich naar me toe. Mijn ademhaling stokt; ik durf haar niet aan te kijken.

‘Dat moet ook niet.’

Ik wil het niet zien: oma’s ontkleurde wangen, haar verkeerd gelegde kapsel, haar vastgelijmde vingers.

‘Ik wil nog even bij haar zijn... maar wil haar zo niet zien.’

Ik mompel het en kijk naar het onkruid tussen de voegen rond mijn schoenen. Ze opent haar handtas met een doffe knak. Het geluid ontspant me even, niet door belofte, maar door het weten dat ze weer zal sluiten.

‘Ik heb een idee.’

Ze graait in de tas en haalt oma’s zijden sjaaltje boven: goudgele figuren in dure vormen. De stof kraakt zacht.

‘Kom hier.’

Ik leg mijn steeds kalender wordende schedel op haar schouder. Met mijn voorhoofd raak ik haar wang. Ik wil haar liefde opnemen, dat het me sterker maakt.

‘Niet zo. Draai je hoofd wat weg.’

Ze slaat de sjaal om mijn gezicht. Het voelt fris. Een bescherm laag tussen mij en de wereld. Ik sluit mijn ogen; het donker voelt veilig.

‘Zo, kan je nog iets zien?’

Ik schud voorzichtig mijn hoofd. Ze grijpt mijn pols en helpt me recht. Ik hoor de automatische schuifdeur zich openen. Ik slik. Dit voelt echt. Ik wil rennen, dit achterlaten, niet voelen. Stap voor

stap leidt ze me binnen. Ik volg, klamp me vast; ze mag mijn hand niet loslaten.

De deur opent. Ze leidt me dicht. Ik voel de afstand tot oma verkleinen, centimeter per centimeter. Ik pers mijn oogleden achter de sjaal stevig tegen elkaar, onwrikbaar.

‘Ze hebben haar het wollen mantelpakje aangedaan dat ze altijd droeg bij Pasen.’ De herinnering aan haar koppigheid tekent een lach op mijn gezicht. Het was heet, maar ze vond het mooi. Geen krimp gaf ze; haar make-up bleef overeind.

Vero leidt mijn hand omhoog en laat die landen in het kriebelende wol. Mijn adem stukt. Ik tel tot tien. De sensatie is vervreemdend. Ik slaag er niet in mezelf een plaats te geven bij wat voor me ligt. Niet aan die avond denken.

Mijn vingers tasten hoger, voorbij haar schouders. Ik voel haar dunne haar, tast steeds harder. Schuld borrelt op omdat ik niet wil kijken, omdat het straks niet meer kan, om wat nog gezegd moest worden. Ik grijp naar de knoop van de sjaal, wil hem losrukken, maar hij zit vast. Oma mag niet verdwijnen.

‘Twee handen vouwen zich rond de mijne. Vero fluistert: ‘Ik zal even helpen.’ Ze leidt mijn handen omlaag. Ik voel oma’s mouwopening. Mijn knokels raken haar gekoelde lijf. Ik ben weer vijf op de zeedijk, mijn vingers rond haar mouw geklemd. Ik zal nooit loslaten.

‘Ik kan het niet.’

Haar vingers stoppen. Ik voel haar de knoop opnieuw aanspannen.

‘Heb je je camera bij?’

Ik knik. Ze haalt hem uit mijn rugzak.

‘Open je handen.’

Het plastic van de camera brengt rust. Ze plaatst hem voor mijn geblinddoekte ogen, mijn vinger op de ontspanknop.

‘Als het nu niet lukt, kan het later nog.’

Ik open mijn ogen. Honingkleurige streepjes licht kruipen door de stof. Ik stel scherp en druk af.

... en daar staat ze voor me, met haar hand rustend op mijn kruin, me vasthoudend, de handen die de aarde tussen mijn tenen uitspoelden, en ze opent de snoepkast, met oude bokaal in alle vormen, steeds keurig bijgevuld, en ik lust niets, maar neem er toch een, en ik ruik en voel het weer, de gepaneerde kip in kilo’s boter, haar boodschappentrolley vol gebraden hoentjes en azalea’s die spoedig zullen verwelken, haar plofzoeven met boterzachte wangen tegen de mijne, en zie haar grote schattige oren, wat er van achter is gebleven, haar ziekbed doemt op, een stukkende ademhaling, kwijl op haar kobaltblauwe slab, haar uitgedunde haren; niet aan terugdenken, het wegduwen, het afstoten, geen adem meer, afgesneden, moet ...

Ik draai me om en haast me op de tast de kamer uit.